

STAAT VAN
DE UNIE
2018

Vrije en eerlijke Europese verkiezingen

#SOTEU

12 september 2018

“Ik wil dat Europeanen in mei volgend jaar in een kader van eerlijke, veilige en transparante Europese verkiezingen hun stem kunnen uitbrengen. In onze online wereld is het gevaar van inmenging en manipulatie nog nooit zo groot geweest. Het is tijd dat wij ter bescherming van de Europese democratie onze verkiezingsvoorschriften aanpassen aan het digitale tijdperk.”

Jean-Claude Juncker, 12 september 2018

Het waarborgen van de weerbaarheid van de democratische stelsels van de Unie maakt deel uit van de Veiligheidsunie. Daarom heeft voorzitter Juncker in zijn jaarlijkse toespraak over de staat van de Unie een reeks concrete maatregelen aangekondigd die ervoor helpen zorgen dat de **verkiezingen** voor het Europees Parlement volgend jaar **vrij, eerlijk en veilig** zullen verlopen. De Commissie schetst vandaag de mogelijke bedreigingen voor de verkiezingen en komt met oplossingen voor de aanpak daarvan door de nationale regeringen en autoriteiten, politieke partijen, de media en digitale platforms.

De voorgestelde maatregelen omvatten onder meer:

- een aanbeveling inzake netwerken voor electorale samenwerking, online transparantie, bescherming tegen cyberincidenten en bestrijding van desinformatiecampagnes;
- richtsnoeren voor de toepassing van de algemene verordening gegevensbescherming van de EU;
- een wetswijziging die de regels inzake de financiering van Europese politieke partijen aanscherpt.

De reeks maatregelen ter bescherming van de Europese verkiezingen legt de nadruk op:

GEGEVENS-BESCHERMING: verbetering van de bescherming van persoonsgegevens in het kader van de verkiezingen

TRANSPARANTIE: garanties voor de transparantie van online politieke reclame

CYBERBEVEILIGING: bescherming van de verkiezingen tegen cyberaanvallen

SAMENWERKING: verbetering van de nationale en Europese samenwerking inzake mogelijke bedreigingen voor de verkiezingen voor het Europees Parlement

PASSENDE SANCTIES: waarborgen dat iedereen de verkiezingsvoorschriften eerbiedigt

GEGEVENSBESCHERMING

Recente onthullingen, onder andere de zaak Facebook/Cambridge Analytica, waarbij waarschijnlijk persoonsgegevens zijn misbruikt, hebben de risico's voor het electorale proces aangetoond van bepaalde online-activiteiten.

De Commissie biedt Europese politieke partijen en stichtingen, nationale autoriteiten die verkiezingen organiseren, maar ook socialemediaplatforms, **richtsnoeren voor de toepassing in het kader van de verkiezingen van de nieuwe algemene verordening gegevensbescherming, die sinds mei 2018 van toepassing is.**

TRANSPARANTIE

Offline zijn er weliswaar waarborgen en regels voor de organisatie van verkiezingen, zoals inzake transparantie, maxima voor electorale uitgaven, stilteperiodes en gelijke behandeling van kandidaten door de media tijdens verkiezingsperiodes, maar het gevaar bestaat dat deze regels online worden omzeild.

De Commissie heeft al een begin gemaakt met de aanpak van online-desinformatie. Een gedragscode moet onlineplatforms en de reclamesector ertoe aanzetten om voor transparantie te zorgen en de opties voor doelgroepbepaling voor politieke reclame beperken. De code zal naar verwachting uiterlijk eind september 2018 worden goedgekeurd. De Commissie zal het proces op de voet volgen, de geboekte vooruitgang evalueren en de eerste resultaten van de gedragscode uiterlijk eind 2018 analyseren.

De Commissie doet de autoriteiten en politieke partijen en stichtingen in EU-landen **aanbevelingen** over de wijze waarop **transparantie van politieke reclame kan worden gewaarborgd:**

politieke partijen, stichtingen en campagneorganisaties moeten burgers informeren over de hoeveelheid geld die zij in een campagne aan online reclame spenderen;

zij moeten duidelijk meedelen van welke partij of politieke ondersteunende groepering online politieke reclame uitgaat;

zij moeten de Europese burgers informeren in welke zin zij een doelgroep vormen voor de verspreiding van dergelijke reclame;

wanneer deze beginselen niet worden geëerbiedigd, moeten lidstaten passende electorale sancties opleggen.

NATIONALE EN EUROPESE SAMENWERKING

Samenwerking op nationaal en Europees niveau tussen de verschillende actoren die bij het electorale proces zijn betrokken, zal helpen om mogelijke risico's, zoals hybride bedreigingen voor de verkiezen, op te sporen en deze snel aan te pakken.

In april 2018 organiseerde de Commissie voor het eerst een uitwisseling tussen EU-landen over beste verkiezingspraktijken. In aansluiting daarop zal de Commissie met het oog op de verkiezingen voor het Europees Parlement van 2019 een Europees netwerk voor samenwerking opzetten. In januari en april 2019 zullen twee extra bijeenkomsten plaatsvinden.

De Commissie beveelt de autoriteiten in de EU-landen aan dat zij zorgen voor verbetering van:

- ▶ **de samenwerking op nationaal niveau** - elk land zou een nationaal electoraal samenwerkingsnetwerk moeten instellen dat de inspanningen coördineert van zijn onderscheiden autoriteiten (autoriteiten die bevoegd zijn inzake electorale aangelegenheden; autoriteiten die zijn belast met het toezicht op en de handhaving van regels inzake online activiteiten). Daardoor zullen zij snel eventuele risico's voor de verkiezingen voor het Europees Parlement kunnen opsporen en bestaande regels snel kunnen handhaven, onder meer door sancties op te leggen.
- ▶ **-de samenwerking op Europees niveau** - ieder land moet een centraal contactpunt aanwijzen voor de uitvoering van deze aanbeveling. Dit zal de uitwisseling van deskundigheid en beste praktijken - onder andere inzake dreigingen, lacunes en handhaving - tussen EU-landen vereenvoudigen.

CYBERBEVEILIGING

Cyberaanvallen vormen een gevaar voor verkiezingen, campagnes, politieke partijen, kandidaten of systemen van overheidsinstanties en kunnen inbreuk maken op de integriteit en eerlijkheid van het verkiezingsproces.

Samen met de nationale autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor cyberbeveiliging en het Europees Agentschap voor netwerk- en informatiebeveiliging heeft de Commissie een compendium ontwikkeld dat specifieke richtsnoeren biedt inzake bedreigingen op het gebied van cyberbeveiliging. Parallel aan de aanbeveling stelt de Commissie voor om een netwerk van kenniscentra voor cyberbeveiliging te creëren, samen met een nieuw Europees kenniscentrum, zodat de financiële middelen die voor samenwerking, onderzoek en innovatie op het gebied van cyberbeveiliging beschikbaar zijn, gericht ingezet en beter gecoördineerd kunnen worden.

De Commissie beveelt aan:

- ▶ dat de autoriteiten in de EU-landen technische en organisatorische maatregelen vaststellen om **de risico's te beheersen waaraan de veiligheid** van de voor de organisatie van de verkiezingen van het Europees Parlement gebruikte **netwerk- en informatiesystemen bloot staat**.
- ▶ dat de voor cyberbeveiliging verantwoordelijke autoriteiten van de lidstaten de richtsnoeren volgen die inzake bedreigingen op het gebied van cyberbeveiliging zijn ontwikkeld.

PASSENDE SANCTIES

De Commissie stelt voor **om financiële sancties in te voeren ter hoogte van 5 % van het jaarlijkse budget van de betrokken Europese partij of politieke stichting** die kunnen worden opgelegd wanneer deze een inbreuk maakt op de gegevensbeschermingsregels door te proberen de uitkomst van de verkiezingen voor het Europees Parlement te beïnvloeden. Bovendien zou elke partij of stichting die schuldig wordt bevonden, in het jaar waarin de sanctie werd opgelegd niet in aanmerking komen voor financiering uit de algemene begroting van de Europese Unie. Voor de handhaving van deze regels zal de Autoriteit voor Europese politieke partijen en Europese politieke stichtingen zorgen. Wat politieke reclame betreft, dienen de autoriteiten van de lidstaten relevante electorale sancties op te leggen wanneer het transparantiebeginsel niet in acht wordt genomen.

